

Proloog

Mijn naam is Arie Boudestein,
ik ben 87 jaar.

De afgelopen 87 jaren heeft het leven mij van alles gebracht. Vreugdevol geluk en diepverdrietige gebeurtenissen. Maar er is één periode waar ik nog veel aan terugdenk en die me nog altijd bezighoudt, ook al is het inmiddels bijna 75 jaar geleden.

Als ik soms ergens ben en ik zie kinderen rondlopen, vraag ik wel eens aan hun ouders: 'Hoe oud zijn ze?' Als het antwoord 13 is, of 14, dan denk ik: zie je wel. Een rilling loopt over mijn rug, want zo jong was ik dus. Hoe kinderlijk en naïef waren we eigenlijk toen de omstandigheden ons dwongen tot een ongelooflijk risicovolle onderneming? Hoe kon het dat kinderen zo iets moesten volbrengen, zonder hun ouders? Hoe kon het dat ouders het konden opbrengen om hun kinderen te laten gaan?

Een 13-jarige jongen was ik, toen ik samen met mijn 16-jarige zus noodgedwongen een voettocht maakte van het

platgebombardeerde en hongerlijdende Rotterdam naar het relatief rustige Friesland. Een hongertocht door de winterse kou, dwars door bezet gebied. Met gevaren, ontberingen en heftige emoties. Het was een avontuur, onzeker en soms angstig. Maar tegelijkertijd een avontuur met ontmoetingen met zulke lieve en hulpvaardige mensen, dat ik daar tot op de dag van vandaag dankbaar voor ben.

Ik droom nog regelmatig over onze hongertocht en denk er bijna dagelijks aan. Met mijn zus Ada, nu 90 jaar, voer ik nog vaak gesprekken over onze voettocht. Van de War Child-slogan 'Je kunt een kind wel uit de oorlog halen, maar de oorlog niet uit een kind' ben ik al 75 jaar een levend bewijs. Onze hongertocht mag dan een gebeurtenis uit een lang vervlogen tijd zijn, voor mij voelt het soms alsof het pas twee jaar geleden heeft plaatsgevonden.

Dit is mijn verhaal.

Hoofdstuk 1

Het besluit

Rotterdam, december 1944

Stil zat mijn moeder in haar stoel. Ze staarde afwezig naar buiten terwijl ze zat te spelen met het kettinkje om haar hals. Ze zag er moe en grauw uit. Haar altijd zo vriendelijke en warme gezicht had lijnen en groeven gekregen, wat haar een zorgelijke aanblik gaf. Sterk was ze altijd geweest, maar ik merkte aan alles dat dat de laatste tijd steeds moeilijker voor haar begon te worden. Vanuit een hoekje bekeek ik haar.

Ik dacht aan de tijd van vóór de oorlog. Hoe vrolijk het er toen aan toe ging in ons huis en hoe makkelijk alles ging. Altijd hadden we mensen over de vloer. Met vier kinderen kon dat ook niet anders en vooral mijn moeder wilde ook niets liever: iedereen was altijd welkom geweest in het huis. Die gezellige drukte en het zorgeloze bestaan... Het leek wel een eeuwigheid geleden. Ik had wel door dat mijn moeder mij, haar jongste zoon, haar 'kleintje', nog altijd probeerde te beschermen tegen alle narigheid die de oorlog met zich meebracht. Maar ik was al dertien jaar en niet gek. Het doordringende geloei van de sirenes, de doffe dreunen van de inslagen, de

verwoeste huizen en de huilende mensen op straat... Natuurlijk wist ik wat er zich in de boze buitenwereld afspeelde.

‘Goed.’

De stem van mijn oudste broer Jan doorbrak de stilte en ik was gelijk bij de les. Nog één keertje wierp ik vluchtig een blik op mijn moeder, die als enige van het hele gezin niet naar Jan keek, maar nog altijd naar buiten zat te staren.

‘Ik heb hier een pond erwten, vier aardappelen, een half zakje rijst, een weckpot met pruimen en een blikje bruine bonen.’ Jan zat op de grond voor de buffetkast en had de voorraad etenswaren voor zich uitgesteld. Hij was met éénentwintig jaar in één klap volwassen geworden door de oorlog. Ik was altijd een beetje gespannen als hij thuis was. Dat was gevaarlijk, omdat de Duitsers hem zochten.

Hij zat in het verzet en probeerde op allerlei manieren aan voedselbonnen te komen voor families die onderduikers, vaak spoorwegstakers, moesten onderhouden. Onlangs had hij samen met een paar anderen het distributiekantoor overvallen dat de voedselbonnen uitgaf.

Uitgerekend op die dag moest mijn moeder onze voedselbonnen gaan halen. Net toen zij in de rij stond, drongen de overvallers, en dus ook mijn broer, het gebouw binnen. Alle mensen die zich op dat moment in het gebouw begaven, werden door de overvallers naar een kluis begeleid

waarin ze moesten wachten. Jan én mijn moeder hadden raar staan kijken toen ze oog in oog met elkaar stonden.

Door deze overval werd er natuurlijk naar hem gezocht en daarom moest Jan nu onderduiken. Dat deed hij een paar straten verderop bij de familie van Wingerden op de Strevelsweg.

Nu zat Jan dus voor onze kast de voorraad te inventariseren. Dat zag er niet goed uit. Ik keek naar mijn zussen Miep en Ada, die stil naar Jan zaten te luisteren. Miep was negentien jaar en leek, net zoals ik, op onze moeder. Ada was zestien jaar en leek juist weer op mijn vader en mijn broer. Die drie hielden ervan om de touwtjes in handen te nemen.

Ineens verbrak de zachte stem van vader de stilte. 'Ik wist dat we nog maar weinig eten hadden.

Maar dat we er zo slecht voorstonden...'

Het bleef stil. Niemand wist wat te zeggen en dus bleef iedereen zwijgend naar de schamele etenswaren staren.

'Ik denk dat het inderdaad nu tijd wordt dat de kinderen hier weggaan. We moeten iets voor hen regelen, ver van Rotterdam vandaan, zodat zij in ieder geval geen honger hebben en waar het veiliger is.'

De stem van mijn moeder klonk mat en schor. Ik keek naar de vrouw bij het raam, die er gebroken uitzag. Nog niet zo lang geleden had mijn vader dit idee al voorzichtig geopperd, maar toen had ze daar helemaal niets van moeten weten. Ze was